

DECIZIE

11 mai 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Iurie Bejenaru
Ion Druță
Nicolae Craiu
Tamara Chișca-Doneva

examinînd recursurile declarate de către Glijinschi Ivan, reprezentat de avocatul Bogos Alexandru și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cerea de chemare în judecată a lui Glijinschi Ivan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 decembrie 2015, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Glijinschi Ivan și Ministerul Justiției al Republicii Moldova și menținută hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 septembrie 2015, prin care acțiunea a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă :

La 11 mai 2015, Glijinschi Ivan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău nr. 1-194/13 din 27 iunie 2013 a fost achitat pe art. 221 Cod penal al Republicii Moldova, în legătură cu aceea că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, iar măsura preventivă în privința dînsului s-a încetat de drept.

Menționează că prin decizia Curții de Apel Chișinău nr. 1-407/13 din 15 octombrie 2013, a fost respins recursul procurorului Ig. Demciucin declarat împotriva sentinței Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 27 iunie 2013 și menținută sentința fără modificări.

Susține că, prin hotărîrile definitive și irevocabile ale instanțelor judecătorești dînsul a fost recunoscut nevinovat și achitat de învinuire adusă de către organul de urmărire penală și Procuratura Buiucani, mun. Chișinău, în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 221 Cod penal, prin ordonanța de punere sub învinuire din 10 mai 2012, precum că în perioada iulie 2011 pînă la 20 aprilie 2012, avînd intenția și

urmărind scopul de a efectua reconstrucția imobilului situat pe str. A. Șciusev 96 din mun. Chișinău, care îi aparține cu drept de proprietate, prin construirea etajului doi la această casă, știind cu certitudine că acest imobil este monument de arhitectură de valoare națională și municipală, înscris în Registrul monumentelor sub nr. 765, aprobat prin decizia Primăriei mun. Chișinău nr. 2/6 din 19 ianuarie 1995, precum și că este parte componentă a Nucleului Istoric al Chișinăului - monument protejat de stat, înscris în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 531-XII din 22 iunie 1993 sub nr. 308, în lipsa avizului Ministerului Culturii și a autorizației de construire, a demarat executarea lucrărilor de reconstrucție.

Relatează că nu are antecedente penale și nu a fost în vizorul organelor de drept, avînd o reputație ireproșabilă în relațiile de muncă și în rîndul prietenilor.

Consideră reclamantul că atragerea sa la răspundere penală și aplicarea măsurii preventive sub formă de obligare de a nu părăsi țara au dus la imposibilitatea deplasării peste frontiera țării în România pe o perioadă destul de îndelungată, pentru semnarea contractelor destinate dezvoltării businessului, fapt ce a prejudiciat starea materială și a știrbit autoritatea în rîndul tuturor cunoscuților, în relațiile cu oamenii de afaceri, ce a generat cauzarea prejudiciului material și moral.

Solicită încasarea din contul Statului Republica Moldova în beneficiul său a sumei de 250000 lei, în care sunt incluse și cheltuielile avocaționale acordate la etapa urmăririi penale și în cadrul examinarea cauzei în instanța de fond și cea de apel.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 septembrie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea în beneficiul lui Glijinschi Ivan prin intermediul Ministerului Justiției cu titlu de prejudiciul moral suma de 3000 lei, în rest pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02 decembrie 2015, au fost respinse apelurile declarate de către Glijinschi Ivan și Ministerul Justiției al RM și menținută hotărârea primii instanțe.

La 12 februarie 2016, Glijinschi Ivan a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia și modificarea hotărîrilor judecătorești, prin casarea acestora în partea încasării prejudiciului moral în mărime de 3000 lei cu emiterea în partea dată a unei noi hotărîri cu privire la încasarea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii în cuantum de 80 000 lei.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerînd-o neîntemeiată și contrară legislației în vigoare, fiind pasibilă anulării cu adoptarea unei noi hotărîri de admitere parțială a cererii sale în partea ce ține de încasarea prejudiciului moral cauzat.

Sustine că la emiterea hotărîrilor instanțele de judecată nu au ținut cont de cerințele legii în partea stabilirii sumei echivalente prejudiciilor morale pricinuite prin încălcările flagrante ale drepturilor constituționale și libertăților fundamentale civile, precum și nu au calificat la justa valoare nici personalitatea sa.

Remarcă recurentul că atragerea la răspundere penală ilegală, restricționarea în drepturi civile la libera circulație și deplasare sunt încălcări evidente care au fost stabilite și confirmate prin hotărîrile judecătorești de achitarea sa.

În aceste condiții, insistă că mărimea prejudiciului stabilit de către prima instanță și menținută de instanța de apel în suma de 3 000 lei în calitate de despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat prin atragerea ilegală la răspundere penală și alegerea de către organul de urmărire penală a măsurii preventive de nepărăsire a țării, nu reflectă

realitatea existentă și nu poate fi echivalentă caracterului și gravității suferințelor psihice și fizice, ce durează o perioadă îndelungată.

Consideră recurentul că prin temeiurile stabilite și indicate de instanțe în hotărârile contestate sunt prezente toate criteriile prevăzute pentru o despăgubire morală echitabilă, însă suma dispusă prin aceste hotărâri nu poate fi considerată drept o despăgubire echitabilă.

La 29 februarie 2016, Ministerul Justiției al RM, la fel, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia contestată, considerând-o neîntemeiată și pasibilă de a fi casată.

Menționează că conform legislației procesual penale, organul de urmărire penală este în drept să efectueze acțiuni de urmărire penală necesare pentru stabilirea adevărului și apărarea intereselor altor persoane inclusiv interesele statului.

Remarcă că în privința intimatului Glijinschi Ivan nu a fost aplicată decât măsura preventivă obligația de a nu părăsi localitatea, care este cea mai blândă măsură preventivă și are scopul doar de a asigura neeschivarea bănuțului, învinutului, inculpatului de la organul de urmărire penală și instanța de judecată.

De asemenea, indică că aplicarea acestei măsuri preventive nu privează persoana de libertate, nu o desparte de familie și nu îi îngrădește dreptul de a munci.

Astfel, susține că în rezultatul aplicării acestei măsuri preventive, intimatului nu i-a fost cauzat un prejudiciu moral, or intimatul în nici un fel nu și-a manifestat voința de a părăsi localitatea.

Afirmă recurentul că la determinarea cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral instanța judecătorească urmează să aprecieze ce a pierdut persoana vătămată pe plan fizic, psihic, social, profesional și familial din ceea ce ar însemna o viață normală, liniștită și fericită pentru aceasta în momentul respectiv.

În altă ordine de idei, afirmă că despăgubirea acordată de Curtea Europeană în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe psihice sau fizice. Prin natura lor, daunele morale nu se pretează la calcule exacte. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune, și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudență sa.

Cu referire la situația în speță apreciază că suma încasată nu poate fi considerată o reparație echitabilă în sensul art. 41 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

În contextul celor expuse, insistă că la stabilirea cuantumului despăgubirii acordate cu titlu de prejudiciu moral instanțele de judecată au aplicat eronat normele dreptului material ce țin de soluționarea prezentului litigiu, apreciind arbitrar argumentele participanților la proces.

La 12 martie 2016 Procuratura Generală a RM, a depus referință asupra recursului declarat de către Glijinschi Ivan, reprezentat de avocatul Bogos Alexandru, invocând caracterul neîntemeiat al acestuia și temeinicia cererii de recurs declarată de către Ministerul Justiției al RM.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei instanței de apel din 02 decembrie 2015 a fost expediată în adresa părților la 15 decembrie 2015, fapt ce se confirmă prin copia scrisorilor de însoțire nr. 12256 (f.d. 101).

Totodată se atestă că copia deciziei recurate a fost recepționată de către Ministerul Justiției al RM la 31 decembrie 2015, fapt ce se confirmă prin ștampila cu numărul de intrare 28383, aplicată pe copia scrisorii de însoțire (f. d. 117).

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenții s-au conformat prevederilor legale și au declarat recursuri la 12 februarie 2016 și respectiv la 29 februarie 2016 în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de către Glijinschi Ivan, de a admite recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM din alte motive și de a modifica hotărârea primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.

Din materialele dosarului rezultă că prin ordonanța procurorului în Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău din 20 martie 2012 a fost respinsă propunerea ofițerului de urmărire penală a SUP CPS Buiucani de a nu porni urmărirea penală și dispusă începerea, în baza materialelor acumulate, urmărirea penală conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 221 Cod penal, atribuindu-i cauzei penale nr. 2012030538 (f.d. 18).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura sectorului Buiucani mun. Chișinău din 10 mai 2012 lui Glijinschi Ivan i-a fost înaintată învinuirea de comiterea infracțiunii prevăzută de art. 221 Cod penal, după indicii, distrugerea și deteriorarea intenționată a monumentului de istorie și cultură luat sub ocrotirea statului (f.d. 19).

Tot la aceeași dată, față de învinuitul Glijinschi Ivan a fost aplicată măsura preventivă – obligarea de a nu părăsi țara (f.d. 20).

La fel, s-a constatat că prin sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 27 iunie 2013, Glijinschi Ivan a fost achitat de învinuirea în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 221 Cod penal, în legătură că fapta acestuia nu întrunește elementele infracțiunii, concomitent fiind considerată încetată de drept măsura preventivă aplicată în privința lui Glijinschi Ivan - obligațiunea de a nu părăsi țara (f.d. 6-11).

Este incontestabil și faptul că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 octombrie 2013, a fost respins recursul procurorului Ig. Demciucin și menținută sentința primei instanțe (f.d. 12-16).

Din considerentul că, a fost achitat de învinuirea în comiterea săvârșirii infracțiunii prevăzută de art.221 Cod penal, Glijinschi Ivan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Procuratura Generală a RM cu privire la reperarea prejudiciului cauzat ca urmare a atragerii ilegale la răspundere penală.

Reieșind din cele expuse, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanțele ierarhic inferioare justificat au concluzionat precum că în urma acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, prin intentarea urmăririi penale, prin învinuirea ilegală de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 221 Cod penal și prin aplicarea măsurii preventive sub formă de obligația de a nu părăsi țara lui Glijinschi Ivan i-au fost cauzate consecințe determinate de retrăiri, încordarea psihică, stres și alți factori care derivă suferințe morale.

Iar acest fapt, atestă temeinicia motivelor ce acordă lui Glijinschi Ivan posibilitatea de a-și valorifica dreptul său la acțiune în temeiul prevăzut de art. art. 3, 6, 11 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998 și de art. art. 1422 alin. (1) și (3), 1423 alin. (1) și (2) Cod civil.

Astfel, conform art. 3 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Conform art. 5 alin. (1) aceleiași legi, cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare.

Conform art. 1422 alin. (1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

În conformitate cu art. 1423 alin. (1) Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Art. 11 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 reglementează că, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

În circumstanțele relatate și în contextul normelor de drept citate, se reține că atât prima instanță cât și instanța de apel statuând în echitate, printr-o apreciere justă și pertinentă a complexului material probator, au dat o evaluare adecvată daunelor morale compensatoare, fiind totodată imparțiale și echidistante în acest sens, având în vedere, în principal, criteriile referitoare la consecințele suferite pe plan psihic, gravitatea și caracterul acestora, sentimentul de afectare a personalității sale morale și altele, durata urmăririi penale, natura dreptului personal lezat, caracterul și gradul suferințelor psihice, precum și măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate.

Toate aceste criterii aplicate concret și adecvat în speță, justifică evaluarea făcută de instanțele ierarhic inferioare cu determinarea mărimii prejudiciului moral de 3 000 lei, ce urmează a fi încasată în beneficiul lui Glijinschi Ivan.

Prin urmare, nu pot fi reținute argumentele recurentului Glijinschi Ivan precum că la stabilirea cuantumului prejudiciului moral nu au fost apreciate corespunzător și obiectiv, în corespundere cu prevederile legale, toate circumstanțele, inclusiv și suferințele psihice suportate de el, deoarece la stabilirea cuantumului prejudiciului moral instanța de apel a reieșit din apreciere justă și pertinentă a complexului material probator, a dat o evaluare adecvată daunei morale compensatoare, care este una rezonabilă și echitabilă, având în vedere, în principal, criteriile referitoare la consecințele suferite pe plan psihic, gravitatea și caracterul acestora, sentimentul de afectare a personalității sale morale, precum și faptul că pe parcursul urmăririi penale în privința recurentului-reclamant Glijinschi Ivan nu s-a luat măsura privării de libertate, ultimul beneficiind de prezumția nevinovăției pe tot parcursul acestei perioade, de până la emiterea sentinței de achitare în privința sa.

De altfel, argumentele recurentului-reclamantului, precum că incorect a fost stabilit cuantumul prejudiciului moral solicitat, nu pot servi temei de admitere a recursului, deoarece în corespundere cu prevederile art. 1423 Cod civil, instanțele judecătorești au determinat mărimea compensației pentru prejudiciu moral în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție ultimului.

Drept consecință, nu au relevanță nici argumentele recurentului-pârâtului Ministerului Justiției al RM cu referire la faptul că suma de 3 000 lei încasată în beneficiul lui Glijinschi Ivan cu titlu de despăgubire morală nu este una echitabilă, justă și rațională, deoarece se combat prin relatările menționate.

Sub acest aspect, alte argumente invocate în recursurile lui Glijinschi Ivan și Ministerul Justiției al RM nu pot constitui temei de admitere a acestora, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, în sensul invocat.

Totodată, instanța de recurs conchide că, deși instanța de apel temeinic a ajuns la concluzia legalității soluției primei instanțe, însă a lăsat fără nici o atenție faptul că dispozitivul hotărârii are un conținut indecis, care ar putea crea dificultăți și duce la imposibilitatea executării unei asemenea hotărâri.

Or, deși prima instanță încasează în beneficiul lui Glijinschi Ivan prin intermediul Ministerului Justiției cu titlu de prejudiciu moral suma de 3 000 lei, însă nu reflectă cert în dispozitiv din care cont urmează a fi încasată suma respectivă.

Astfel, pentru aceste observații și având în susținere dispozițiile art. 13 alin.(1) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale

organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, care indică că repararea prejudiciului specificat la art.7 lit. a), c)-g) și în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, instanța de recurs ajunge la concluzia că hotărârea primei instanțe urmează a fi modificată prin completarea dispozitivului hotărârii primei instanței cu sintagma „din contul bugetului de stat”.

Distinct de cele relatate și având în vedere faptul că circumstanțele pricinii au fost constatate de către instanța de apel, verificarea suplimentară a cărorva dovezi nefiind necesară, Completul Colegiului, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Glijinschi Ivan și de a admite recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM din alte motive și a modifica hotărârea primei instanțe, prin completarea în partea dispozitivă a hotărârii primei instanțe fraza: „Se încasează în beneficiul lui Glijinschi Ivan (IDNP 0960103886713) prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu titlu de prejudiciul moral suma de 3000 (trei mii) lei” cu sintagma „din contul bugetului de stat”, iar în rest de a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și e) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către Glijinschi Ivan.

Se admite recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 septembrie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Glijinschi Ivan împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii și compensarea cheltuielilor de judecată, după cum urmează:

Se completează în partea dispozitivă a hotărârii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 septembrie 2015 fraza: „Se încasează în beneficiul lui Glijinschi Ivan (IDNP 0960103886713) prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu titlu de prejudiciul moral suma de 3000 (trei mii) lei” cu sintagma „din contul bugetului de stat”.

În rest decizia Curții de Apel Chișinău din 02 decembrie 2015 și hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 21 septembrie 2015 se mențin.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Ion Druță

Nicolae Craiu

Tamara Chișca-Doneva